

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr.28
galdniekam**

1. Vispārīgās prasības.**1.1. Nosacījumi galdnieka darba izpildei:**

1.1.1. vecums	no 18 gadiem
1.1.2. dzimums	nav ierobežojumu
1.1.3. veselības pārbaude	saskaņā ar uzņēmumā apstiprinātu sarakstu
1.1.4. kvalifikācija	profesionālā apmācība
1.1.5. instruktāžas:	
1.1.5.1. ievadinstruktāža	stādoties darbā
1.1.5.2. instruktāžas darba vietā	sākotnējā - pirms darba uzsākšanas, atkārtota - ne retāk kā reizi gadā

1.2. Darba zonas ar paaugstinātu bīstamību:

- 1.2.1. elektroiekārtu neizolētu strāvu vadošu daļu tuvumā;
- 1.2.2. mašīnu un iekārtu vai to darbojošos daļu un detaļu pārvietošanas vietās;
- 1.2.3. vietās, kur tiek glabātas kaitīgas vielas koncentrācijā, kas augstāka par pieļaujamo, vai kur trokšņa intensitāte pārsniedz pieļaujamo normu;
- 1.2.4. vietās, virs kurām ar celtni palīdzību tiek pārvietotas kravas.

1.3. Prasības tehnoloģiskā procesa organizācijai:

1.3.1. visu darbagaldu zāģu diametram jābūt tādām, lai augšējo zobu attālums no apstrādājamā materiāla nebūtu lielāks par 50 mm;

1.3.2. zāģa diska zobiem jābūt asiem, ar vienādu izlocījumu, atstarpes starp zobiem nedrīkst būt lielākas par divu disku biezumu;

1.3.3. zāģa disks jānostiprina ar vienāda diametra piespiedējatlokiem, kuru gredzenu virsma ir labi apstrādāta un vērsta pret zāģa virsmu;

1.3.4. zāģa apakšējai daļai (zem darbagalda) jābūt nožogotai, lai strādājošais nepieskartos zāģa zobiem, novācot skaidas un pārpalikumus, tīrot un eļļojot galdu. Zāģiem ar slēgtu statni, kas pilnībā aizsedz tā apakšējo daļu, nav nepieciešams papildus iežogojums;

1.3.5. statnes logiem, kas domāti, lai varētu apskatīt vai nomainīt zāģa disku, jābūt ar durtiņām, ko bloķē zāģa palaišanas ierīce;

1.3.6. lai pasargātu strādnieku no zāģējamā materiāla atlikumiem, kad tas slīd gar zāģa aizmugurējiem zobiem, 10 mm attālumā no zāģa diska uzstāda šķēlējnazī, kas attālina nozāģētās daļas sānu malas no zāģa zobiem;

1.3.7. nazim jāatbilst šādām prasībām:

1.3.7.1. naža šķautne, kas vērsta pret zāģi, nedrīkst būt uzasināta vairāk kā par 1/5 daļu no tās platuma;

1.3.7.2. naža resnākai daļai jābūt par 0,5 mm platākai kā zāģa zobstarpai, ja zāģa diametrs ir mazāks kā 600 mm un par 1-2 mm, ja zāģa diametrs ir lielāks kā 600 mm;

1.3.7.3. naža augstumam virs galda jābūt ne mazākam kā zāģa augstumam;

1.3.7.4. attālums starp naža uzasināto daļu un zāģa aizmugurējiem zobiem nedrīkst būt lielāks par 10 mm;

1.3.7.5. naža konstrukcijai jābūt tādai, lai to varētu ātri un viegli pārvietot, ja notiek zāģa maiņa, kā arī jāgarantē tas, lai nazis nepārtraukti atrastos zāģēšanas plaknē;

1.3.8. neatkarīgi no šķēlējnaža pielietošanas uz darbagaldiem zāģu priekšējās un aizmugurējās pusēs jāuzstāda aizsargatturi dažāda garuma tērauda platīšu aizkara veidā, kas nodrošina pastāvīgu, 55-60° lielu iekļilēšanas leņķi, zāģējot jebkuru materiālu. Atturim viegli jāšūpojas un tā platīšu galiem jābūt uzasinātiem;

1.3.9. vadlineālam jābūt viegli pārvietojamam pa galdu, novietojamam paralēli zāģa diskam, viegli un droši nostiprinājamam vajadzīgajā stāvoklī. Vadlineālam ar savu konstrukciju jānodrošina tāds nostiprinājums attiecībā pret zāģa diska plakni, kas izslēdz zāģējamā materiāla iekļilēšanos;

1.3.10. galdnieku rokas instrumentu griezējdaļām jābūt asām, zāģa zobiem - izlocītiem un uzasinātiem;

1.3.11. izmantot elektroēveli stacionāra darba galda vietā drīkst tikai, ja tā ir aprīkota ar aizsargierīcēm;

1.3.12. āmuru un cirvju kātiem jābūt no cietas un sīkstas koksnes, gludi apstrādātiem un iekīlētiem ar spurainiem metāla ķīļiem.

1.4. Darba vides riska faktori:

1.4.1. Neatbilstošs mikroklimats (paaugstināta vai pazemināta gaisa temperatūra, caurvējš, nepietiekoša ventilācija, paaugstināts vai pazemināts gaisa mitrums);

1.4.2. Elektriskās strāvas iedarbība (no elektriskām iekārtām un rokas instrumentiem);

1.4.3. Nepietiekošs vai apžilbinošs apgaismojums darba vietā;

1.4.4. Krietoši priekšmeti (piemēram, mēbeļu izejmateriāli, instrumenti);

1.4.5. Kustīgas un rotējošas darba aprīkojuma detaļas (piemēram, zāģi);

1.4.6. Koka putekļi;

1.4.7. Troksnis un vibrācija, ko rada iekārtas;

1.4.8. Ķīmiskās vielas (piemēram, lakas, krāsas, organiskie šķīdinātāji), kas var izraisīt ķīmiskos apdegumus un saindēšanos;

1.4.9. Ugunsgrēki, sprādzienbīstamība, ko var izraisīt neuzmanīga rīcība ar uguni un paaugstināta koka putekļu koncentrācija gaisā;

1.4.10. Smagumu celšana, nešana, stumšana;

1.4.11. Darbs piespiedu darba pozā (stāvus, tupus, saliecoties);

1.4.12. Traumatisma faktors (roku plaukstu sagriešana, saspiešana, acu traumatisms).

1.5. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

1.5.1. Veicot galdnieka darbus, jāievēro kolektīvie aizsardzības līdzekļi:

1.5.1.1. Darbiniekam aizliegts ieiet bīstamā zonā un tuvojies bīstamām vietām, kas ir iežogotas un norobežotas.

1.5.1.2. Darbiniekam jāievēro izvietotās drošības zīmes (piemēram, lietot antifonus, aizsargbrilles, respiratorus, ugunsdzēsamo aparātu atrašanās vieta u.c.).

1.5.1.3. Iekārtu elektriskais saņemējums.

1.5.1.4. Iekārtu rotējošo daļu aizsargapvalki, nožogojumi, norobežojumi.

1.5.1.5. Pietiekama nosūces ventilācija.

1.5.1.6. Pietiekams apgaismojums.

1.5.2. Veicot galdnieka darbus, jālieto šādi darba devēja piešķirtie individuālie aizsardzības līdzekļi:

1.5.2.1. Triecienizturīgi darba apavi – ar slēgtu, cietu purngalu un rievotu zoli.

1.5.2.2. Aizsargmaska sejai, jo zāģējot rodas koku skaidas un putekļi, kas var nokļūt acīs vai traumēt seju.

1.5.2.3. Antifoni, kas ļauj uztvert cilvēka sarunu, bet slāpē iekārtu troksni.

1.5.2.4. Triecienizturīgi un vibrācijas slāpējoši cimdi.

1.5.2.5. Ķīmiski izturīgi cimdi.

1.5.2.6. Respirators, kas aizsargā no koku putekļu ieelpošanas.

1.5.2.7. Respirators, kas aizsargā no ķīmisko vielu ieelpošanas.

1.6. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

aizliegts smēķēt un lietot atklātu uguni darba vietā un ugunsnedrošās zonās.

1.7. Elektrodrošības prasības:

1.7.1. visus elektroiekārtu remonta darbus jāveic tikai elektromontierim;

1.7.2. aizliegts:

1.7.2.1. ieslēgt un apstādināt (izņemot avārijas gadījumus) mašīnas, iekārtas un mehānismus, darbu ar kurām nav uzdevusi uzņēmuma vadība;

1.7.2.2. pieskarties elektroiekārtām, elektrosadales dēlim, elektrovadiem (tai skaitā norautiem), spailēm un citām strāvu vadošajām daļām;

1.7.2.3. atvērt sadales skapja durvis un noņemt nožogojumus un aizsargapvalkus no iekārtu strāvu vadošajām daļām.

1.8. Darba higiēnas prasības:

1.8.1. darba vietas apgaismojumam jābūt vismaz 150 lx;

1.8.2. darbgaldu darba zonām jābūt pieslēgtām pie skaidu nosūkšanas sistēmas.

1.9. Darbinieka pienākumi ir:

1.9.1. rūpēties par savu drošību un veselību;
ievērot darba drošības, ugunsdrošības, elektrodrošības u.c. instrukciju prasības;
1.9.2. ievērot ķīmisko vielu datu drošības lapās norādītās darba drošības prasības;
1.9.3. ievērot uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus;
1.9.3. ievērot darba devēja, tiešā darba vadītāja un darba aizsardzības speciālista rīkojumus un norādījumus, kas attiecas uz drošu darbu veikšanu un darba aizsardzību;
1.9.4. apmeklēt obligātās veselības pārbaudes saskaņā ar darba devēja rīkojumu;
1.9.5. piedalīties darba devēja rīkotajās instruktāžās;
1.9.6. zināt un ievērot darba laiku un atpūtas režīmu, tai skaitā noteiktos pārtraukumus darbā;

1.9.7. zināt aptieciņas līdzekļu lietošanas kārtību un aptieciņas atrašanās vietu struktūrvienībā.

1.10. Darbiniekam aizliegts:

1.10.1. smēķēt telpās;

1.10.2. ierasties darbā alkohola vai citu apreibinošo vielu iespaidā;

1.10.3. lietot alkoholu vai citas apreibinošas vielas darba laikā.

1.11. Darbiniekam ir tiesības neuzsākt darbu, ziņojot tiešajam darba vadītājam, uzticības personai/-ām un darba aizsardzības speciālistam, ja:

1.11.1. darba apstākļi, elektroiekārtas rada draudus personiskajai vai apkārtējo cilvēku veselībai un dzīvībai;

1.11.2. bojāti darba rīki un inventārs;

1.11.3. darbinieks nav iepazīstināts ar jaunajiem tehniskajiem līdzekļiem;

1.11.4. darbiniekam nav atbilstošas profesionālās sagatavotības, nav nodrošināta nepieciešamā apmācība par jaunu iekārtu darbību vai jaunu darba procesu norisi.

1.12. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.13. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

2.1. Sakārtot specapgērbu un individuālās aizsardzības līdzekļus. Darba apgērbam jābūt piegulošam, taču tas nedrīkst traucēt kustēties, piedurkņu aprocēm jābūt aizpogātām vai apsietām. Pārbaudiet vai darba apgērba kabatās neatrodas plīstoši vai asi priekšmeti, ja ir, tad tos izņemiet un nolieciet tos tam paredzētajās vietās.

2.2. Strādājot uz galda urbjmašīnas, uzlikt aizsargbrilles. Ja ir paaugstināts trokšņa līmenis, lietot aizsargaustiņas.

2.3. Pārlicināties, vai ir nepieciešamie individuālie aizsardzības līdzekļi, un pārbaudīt to tehnisko stāvokli. **Nelietot** bojātus individuālās aizsardzības līdzekļus.

2.4. Apskatīt un sakārtot darba vietu, novākt visu lieko.

2.5. Ieslēgt vispārējo un vietējo apgaismojumu.

2.6. Ieslēgt kopējo un vietējo nosūces ventilāciju, ja tā nedarbojas – strādāt **aizliegts**.

2.7. Pirms darba sākšanas **pārbaudiet** darba aprīkojuma tehnisko stāvokli. Aizliegts uzsākt darbu, ja darba aprīkojums nav darba kārtībā.

2.8. Jāpārbauda:

2.8.1. piespiedējierīču darba kārtība;

- 2.8.2. vai materiālā nav naglu;
- 2.8.3. instrumentu darba kārtība;
- 2.8.4. iedarbināšanas un bremsēšanas ierīču darba kārtība.
- 2.9. Instrumenti, materiāli un ierīces jāizvieto to lietošanas secībā.
- 2.10. Pirms materiāla zāģēšanas tas cieši jānostiprina darba vietā.
- 2.11. **Pirms darba ar darbagaldu** jāpārbauda:
 - 2.11.1. dzinēja, darbagalda korpusa, elektroinstrumentu zemējuma esamība;
 - 2.11.2. darba galda iedarbināšanas un bremsēšanas ierīces;
 - 2.11.3. iežogojumu un aizsargierīču esamība un darba kārtība.
- 2.12. Pirms darba ar elektrisko lentzāģi jāpārbauda zāģlentas darba kārtība un skriemeļu darbība, tiem jāgriežas viegli un brīvi.
- 2.13. Ja iekārta ir bojāta, par to ziņot darba devējam, un pie bojātās iekārtas uzlikt informatīvu zīmi „NESTRĀDĀT! BOJĀTS!”
- 2.14. Ja darbi tiks veikti ar ķīmiskā vielām (p. šķīdinātāji, kodinātāji, lakas un krāsas u.c.), tad iepazīstieties ar ķīmisko vielu datu drošības lapā noteiktām drošības prasībām.
- 2.15. Neuzsākt darbu, ja ir slikta pašsajūta, reibonis un tml.. Ziņot par to tiešajam darba vadītājam, griezties pie ārsta.

3. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

- 3.1. Darba laikā būt uzmanīgam, koncentrētam un netraucēt citus darbiniekus.
- 3.2. Darīt tikai to darbu, kurš ir uzdots.
- 3.3. **Aizliegts** strādāt bez vai ar bojātiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.
- 3.4. Darba laikā neielast un neatļaut uzturēties darba zonā (postenī) nepiederošām personām.
- 3.5. Darba laikā nestāvēt rotējoša griezējinstrumenta nosacītās rotācijas plaknes ceļā un pretī detaļai.
- 3.6. Apstrādājamo detaļu griezējinstrumentam pievirzīt plūdeni, bez triecieniem.
- 3.7. Padodot apstrādājamo detaļu uz darbagalda, strādniekam jāstāv no sāniem pret detaļu.
- 3.8. Zāģējot materiālu, jālieto atbalsta galdi.
- 3.9. Apstrādājot taisnas detaļas, kuru garums lielāks par galda garumu, tās atbalsta pret stekļiem vai paliktņiem uz ritentiņiem.
- 3.10. Uz cirkulārajiem zāģiem un ēvelēšanas darbgaļiem sagatavju virzīšanai jāpielieto bīdītāji, kuru garums - vismaz 60 cm.
- 3.11. Materiālu, kas garāks par 1,5 m, atļauts zāģēt tikai divatā vai jāizmanto paliktņi.
- 3.12. Urbjot koka konstrukcijās atveres ar elektrourbi, jāseko urbja drošam stiprinājumam vārpstas ligzdā un vienmērīgai skaidu biršanai no urbjamās atveres.
- 3.13. Zāģējot materiālu noteiktā leņķī, jālieto speciāls šablons.
- 3.14. Strādājot ar elektroēveli, tā jāpārvieta pa taisnu līniju un jāseko, lai nažos neiestrēgtu skaidas, naži periodiski jātīra.
- 3.15. Veikt darbu uz darbagalda ar slīpripu drīkst tikai tad, ja darbgaļds ir aprīkots ar aizsargierīcēm.
- 3.16. Neaiztikt ar rokām rotējošu griezējinstrumentu. Pēc darbmašīnas izslēgšanas nebremzēt to ar rokām vai citiem priekšmetiem.
- 3.17. Izmantot grūdējierīces detaļas padošanai uz zāģa.
- 3.18. Strādājot uz darbgalda, **aizliegts**:
 - 3.18.1. aiztikt urbi ar rokām; strādāt, ja uzvilkti cimdi;
 - 3.18.2. apstrādāt slapjus un apledojušus koka izstrādājumus un detaļas;
 - 3.18.3. padot apstrādājamās detaļas rāvieniem;
 - 3.18.4. sakraut apstrādājamās detaļas uz darba galda vai iežogojumiem;

- 3.18.5. noņemt kustošos daļu nožogojumus;
- 3.18.6. vienlaicīgi zāgēt vairākas sagataves bez speciālas palīgierīces, kas nodrošina to piespiešanu galdam un regulējošajam lineālam;
- 3.18.7. zāgēt nelielus koksnes gabalus līstēs, latās, ķīļos un tml., nepielietojot virzītājierīces un bīdītājus;
- 3.18.8. zāgēt materiālu, kas īsāks par 300 mm vai šaurāks par 30 mm, neizmantojot speciālus šablonus;
- 3.18.9. uztrīt darbāgaldā ievietota zāga zobus;
- 3.18.10. pielietot saspiesto gaisu darbāgaldam un darbavietu attīrīšanai no skaidām un putekļiem;
- 3.18.11. atslēdzot darbāgaldam, to apstādināt, spiežot ar materiālu uz griezējinstrumentu, jo rokas var noslīdēt un tikt savainotas;
- 3.18.12. atstāt bez uzraudzības elektrotīklam pieslēgtus instrumentus un darbāgaldus;
- 3.18.13. tīrīt, slaucīt iekārtas, aizvākt atlikumus, veikt remontu, pievilkt uzgriežņus, iekārtām darbojoties; izmantot darbāgaldus un instrumentus darbiem, kam tie nav paredzēti.
- 3.19. **Aizliegts:**
 - 3.19.1. uzstādīt galdniecības izstrādājumus no pieslienamām kāpnēm;
 - 3.19.2. atstāt rokas griezējinstrumentus ar asmeņiem uz augšu darba pārtraukumu laikā;
 - 3.19.3. tīrīt skaidas no rokas ēveles apakšpuses ar pirkstiem; ar rokām tīrīt skaidas no zāga zobiem. To darīt ar speciāli tam paredzēto birstīti;
 - 3.19.4. zāgēt materiālus uz ceļgala, likt roku vai pirkstu pie iezāgējuma zāga ievadīšanai griezumsvītrā;
 - 3.19.5. strādāt ar kalnu virzienā uz sevi vai turot detaļu, paceltu gaisā;
 - 3.19.6. atstāt instrumentus darba stāvoklī darba pārtraukumu laikā;
 - 3.19.7. strādāt ar vīli, kalnu, skrāpjvīli u.tml. instrumentiem, ja tiem nav cieši uzmauktu rokturu, kas aptverti ar metāla bandāžas gredzeniem;
 - 3.19.8. izjaukt, remontēt darbmašīnu, vadus, slēdžus;
 - 3.19.9. ar cirkulāro zāgi veikt dēļu šķērszāgēšanu;
 - 3.19.10. turēt un satvert zāgējamo materiālu, kad tas atrodas aiz zāga;
 - 3.19.11. strādāt ar bojātiem rokas instrumentiem (āmuri, kalti u.tml.), tiem jābūt stingri iekļētiem kātos.
- 3.20. **Darbmašīnas ir jāatslēdz no barošanas avota, ja:**
 - 3.20.1. pārtrūkusi strāvas padeve no tīkla;
 - 3.20.2. tiek atstāta darba vieta;
 - 3.20.3. ir konstatēts bojājums;
 - 3.20.4. noticis nelaimes gadījums (trauma).
- 3.21. Darbus, kur tiek izmantotas ķīmiskām vielām, veikt tikai pie ieslēgtas vispārējās nosūces ventilācijas.
- 3.22. Ja izlijusi vai nopilējusi kāda ķīmiskā viela, nekavējoties to savāks ar adsorbentu (p. koka skaidas).
- 3.23. Izmantotos absorbentus **izmest** konteinerā ar uzrakstu „IZMANTOTIE ABSORBENTI”.
- 3.24. Izmantotos absorbentus **aizliegts** izmest konteinerā ar uzrakstu „SADZĪVES ATKRITUMI”.
- 3.25. Nepiekraut darba vietu, ejas ar materiāliem, turēt tās tīras.
- 3.26. Nevākt un neslaucīt ar rokām skaidas un citus atkritumus, bet izmantot tam speciāli paredzēto birstīti.

Latgales industriālais tehnikums	Darba aizsardzības instrukcija Nr.28 galdniekam
----------------------------------	--

4. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

4.1. avārija	jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
4.2. sprādziens	ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;
4.3. ugunsgrēks	4.3.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.3.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.3.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.4. nelaimes gadījums	4.4.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.4.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

5. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

5.1. Jāatslēdz iekārtas vai elektroinstrumenti no tīkla un jāatvieno no kontaktligzdām. No tiem jānotīra netīrumi, eļļa, putekļi.

5.2. Notīrīt, sakārtot un nolikt paredzētajā vietā darba apģērbus un individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.3. Sakārtot darba vietu – instrumentus, palīģierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.

5.4. Attīriet darba galdus no skaidām ar tam speciāli paredzēto birsti.

5.5. Uzslaukiet grīdu ar tam speciāli paredzēto grīdas birsti.

5.6. Saslaucītās skaidas **izmest** konteinerā ar uzrakstu „Skaidas”.

5.7. Pārbaudīt, vai nav palikuši gruzdoši, kvēlojoši priekšmeti, atkritumi vai materiāli.

5.8. Izslēgt ventilāciju un apgaismojumu.

5.9. Nomazgāt rokas un seju, bet pēc darba ar putekļainiem un smērējošiem materiāliem nomazgāties dušā.

5.10. Paziņot tiešajam vadītājam par visiem bojājumiem un traucēkļiem, kas radušies vai pamanīti darba laikā.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis